NCERT Archive

SOLUTIONS BOOK

CLASS 7

Sanskrit · Deepakam

CHAPTER 9

अन्नाद् भवन्ति भूतानि

Complete Exercise Solutions · सम्पूर्ण अभ्यास-समाधान

वयम् अभ्यासं कुर्मः | परियोजनाकार्यम्

Contents

Class 7 Sanskrit · Deepakam · Chapter 9 — अन्नाद् भवन्ति भूतानि

EX
वयम् अभ्यासं कुर्मः
7 questions · Q1 Q2 Q3 Q4 Q5 Q6 Q7
3

PR
परियोजनाकार्यम्
5 questions · Q1 Q2 Q3 Q4 Q5
12

Every question is followed by its answer. Question numbers above are clickable and the PDF bookmarks panel lets you jump to any exercise set or question.

The word-meaning tables of the lesson (p. 98) already give Hindi and English meanings; their column “मातृभाषया अर्थं लिखन्तु” is for each student’s own mother tongue.

हिन्दी: प्रत्येक प्रश्न के बाद उसका उत्तर दिया गया है । ऊपर प्रश्न-संख्याओं पर क्लिक करके सीधे वहाँ जाया जा सकता है । पाठ की शब्दार्थ-तालिकाओं (पृ. 140–141) में हिन्दी और अंग्रेज़ी अर्थ पहले से दिए हैं; “मातृभाषया अर्थं लिखन्तु” स्तम्भ प्रत्येक विद्यार्थी की अपनी मातृभाषा के लिए है ।

NCERT Archive

EX

CLASS 8 SANSKRIT · DEEPAKAM · CHAPTER 9

वयम् अभ्यासं कुर्मः

Solutions · 7 questions · समाधान · ७ प्रश्न

QUESTION 1 प्रश्न 1

१. अधः प्रदत्तानां प्रश्नानां पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखन्तु —

(क) पुत्र्याः जिज्ञासा का ?

(ख) कस्मात् आकाशस्य उत्पत्तिः अभवत् ?

(ग) अग्नेः कस्य उत्पत्तिः अभवत् ?

(घ) पृथिव्याः केषाम् उत्पत्तिः अभवत् ?

(ङ) आहारात् के उत्पन्नाः ?

(च) माता किं किं पठितवती ?

ANSWER उत्तर

(क) पुत्र्याः जिज्ञासा आसीत् यत् वयं मनुष्याः प्राणिनः कीटाः च कथं भूलोके आगताः ।

p. 96 (The daughter's curiosity was: how did we humans, animals and insects come to the earth?)

हिन्दी: बेटी की जिज्ञासा थी कि हम मनुष्य, प्राणी और कीट पृथ्वी पर कैसे आए ।

(ख) ब्रह्मणः आकाशस्य उत्पत्तिः अभवत् ।

p. 96 (The sky/space originated from Brahma — the all-pervading conscious power.)

हिन्दी: ब्रह्म (सर्वव्यापी चेतन शक्ति) से आकाश की उत्पत्ति हुई ।

(ग) अग्नेः जलस्य उत्पत्तिः अभवत् ।

p. 97 (Water originated from fire.)

हिन्दी: अग्नि से जल की उत्पत्ति हुई ।

(घ) पृथिव्याः ओषधीनां सस्यानां वृक्षादीनां च उत्पत्तिः अभवत् ।

p. 97 (From the earth arose herbs, crops, trees and the like.)

हिन्दी: पृथ्वी से जड़ी-बूटियों, अनाज की फसलों और वृक्षों आदि की उत्पत्ति हुई ।

NCERT Archive

(ङ) आहारात् कीटाः प्राणिनः मनुष्याः च उत्पन्नाः ।

p. 97 (From food arose insects, animals and human beings.)

हिन्दी: आहार (अन्न) से कीट, प्राणी और मनुष्य उत्पन्न हुए ।

(च) माता आधुनिकं रसायनशास्त्रम् उपनिषद्-ग्रन्थान् च पठितवती ।

p. 98 (Mother has studied modern chemistry and the Upanishad texts.)

हिन्दी: माता ने आधुनिक रसायनशास्त्र और उपनिषद्-ग्रन्थ पढ़े हैं ।

QUESTION 2 प्रश्न 2

२. पाठं पठित्वा रिक्तस्थानेषु समुचितं पदं लिखन्तु —

(क) अम्ब ! मम काचिद् ..... अस्ति ।

(ख) प्रथमं ..... आकाशस्य उत्पत्तिः अभवत् ।

(ग) साक्षात् ..... उत्पत्तिं वदतु ।

(घ) ..... कीटाः, प्राणिनः, मनुष्याः उत्पन्नाः खलु अम्ब ?

(ङ) अहम् आधुनिकं .... च पठितवती ।

(च) अस्माकं ..... ज्ञानं तेषु एव निहितम् अस्ति ।

ANSWER उत्तर

(क) अम्ब ! मम काचिद् **जिज्ञासा** अस्ति ।

p. 96 (Mother! I have some curiosity.)

हिन्दी: माँ! मेरे मन में एक जिज्ञासा है ।

(ख) प्रथमं **ब्रह्मणः** आकाशस्य उत्पत्तिः अभवत् ।

p. 96 (First, the sky originated from Brahma.)

हिन्दी: सबसे पहले ब्रह्म से आकाश की उत्पत्ति हुई ।

(ग) साक्षात् **मनुष्याणाम्** उत्पत्तिं वदतु ।

p. 97 (Tell me directly the origin of human beings.)

हिन्दी: सीधे मनुष्यों की उत्पत्ति बताइए ।

(घ) **आहारात्** कीटाः, प्राणिनः, मनुष्याः उत्पन्नाः खलु अम्ब ?

p. 97 (Mother, insects, animals and humans arose from food, did they not?)

हिन्दी: माँ! आहार से कीट, प्राणी और मनुष्य उत्पन्न हुए, है न?

NCERT Archive

(ङ) अहम् आधुनिकं **रसायनशास्त्रम् उपनिषद्-ग्रन्थान्** च पठितवती ।

p. 98 (I have read modern chemistry and the Upanishad texts.)

हिन्दी: मैंने आधुनिक रसायनशास्त्र और उपनिषद्-ग्रन्थ पढ़े हैं ।

(च) अस्माकं **मौलिकं** ज्ञानं तेषु एव निहितम् अस्ति ।

p. 98 (The original knowledge of ours is contained in those very texts. The lesson's full phrase is "भारतस्य मौलिकं ज्ञानम्".)

हिन्दी: हमारा मौलिक ज्ञान उन्हीं में निहित है ।

(क) जिज्ञासा · (ख) ब्रह्मणः · (ग) मनुष्याणाम् · (घ) आहारात् · (ङ) रसायनशास्त्रम्, उपनिषद्-ग्रन्थान् · (च) मौलिकम्

QUESTION 3 प्रश्न 3

३. उदाहरणानुसारम् अधः प्रदत्तानां शब्दानां वचनपरिवर्तनं कुर्वन्तु —

ANSWER उत्तर

शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
आहार (दत्तम्)	आहारात्	आहाराभ्याम्	आहारेभ्यः
मनुष्य	**मनुष्यात्**	**मनुष्याभ्याम्**	**मनुष्येभ्यः**
वृक्ष	**वृक्षात्**	**वृक्षाभ्याम्**	**वृक्षेभ्यः**
अग्नि (दत्तम्)	अग्नेः	अग्निभ्याम्	अग्निभ्यः
मुनि	**मुनेः**	**मुनिभ्याम्**	**मुनिभ्यः**
पेटिका (दत्तम्)	पेटिकायाः	पेटिकाभ्याम्	पेटिकाभ्यः
वाटिका	**वाटिकायाः**	**वाटिकाभ्याम्**	**वाटिकाभ्यः**
माला	**मालायाः**	**मालाभ्याम्**	**मालाभ्यः**
कूपी (दत्तम्)	कूप्याः	कूपीभ्याम्	कूपीभ्यः
नदी	**नद्याः**	**नदीभ्याम्**	**नदीभ्यः**
नगरी	**नगर्याः**	**नगरीभ्याम्**	**नगरीभ्यः**

All forms are in the fifth case (पञ्चमी विभक्तिः — "from"), following the book's examples आहारात् / आहाराभ्याम् / आहारेभ्यः. Rows marked (दत्तम्) are given in the book; bold forms are the answers.

हिन्दी: सभी रूप पञ्चमी विभक्ति ("से") के हैं; पुस्तक के उदाहरण (आहारात् आदि) के अनुसार। (दत्तम्) वाली पंक्तियाँ पुस्तक में दी हुई हैं; मोटे अक्षर उत्तर हैं ।

NCERT Archive

QUESTION 4 प्रश्न 4

४. उदाहरणानुसारम् अधः रेखाङ्कितानि पदानि आश्रित्य प्रश्ननिर्माणं कुर्वन्तु —

(क) माता आपणात् गृहम् आगच्छति ।

(ख) राजेशः विद्यालयात् पुस्तकम् आनयति ।

(ग) विकासः महेशात् लेखनीं स्वीकृतवान् ।

(घ) माता गृहात् पुत्रं पश्यति ।

(ङ) हिमालयात् गङ्गा प्रवहति ।

ANSWER उत्तर

(क) माता **कुतः** गृहम् आगच्छति ?
माता **कस्मात्** गृहम् आगच्छति ?
p. 100 (From where does mother come home?) — given in the book as the example.
हिन्दी: माता कहाँ से घर आती है? — पुस्तक में उदाहरण के रूप में दिया है ।

(ख) राजेशः **कुतः** पुस्तकम् आनयति ?
राजेशः **कस्मात्** पुस्तकम् आनयति ?
(From where does Rajesh bring the book?)
हिन्दी: राजेश पुस्तक कहाँ से लाता है?

(ग) विकासः **कुतः** लेखनीं स्वीकृतवान् ?
विकासः **कस्मात्** लेखनीं स्वीकृतवान् ?
(From where/whom did Vikas take the pen?)
हिन्दी: विकास ने कलम किससे/कहाँ से ली?

(घ) माता **कुतः** पुत्रं पश्यति ?
माता **कस्मात्** पुत्रं पश्यति ?
(From where does mother see her son?)
हिन्दी: माता पुत्र को कहाँ से देखती है?

(ङ) **कुतः** गङ्गा प्रवहति ?
कस्मात् गङ्गा प्रवहति ?
(From where does the Ganga flow?)
हिन्दी: गङ्गा कहाँ से बहती है?

NCERT Archive

Rule used: the underlined words are in the fifth case (पञ्चमी — "from"). Such a word is replaced by the question word कुतः or कस्मात् ("from where / from what"), and the rest of the sentence stays the same.

हिन्दी: रेखांकित पद पञ्चमी विभक्ति ("से") में हैं; इनके स्थान पर प्रश्नवाचक शब्द कुतः या कस्मात् रखकर शेष वाक्य वैसा ही रहता है ।

QUESTION 5 प्रश्न 5

५. अधः प्रदत्तानि पदानि पठन्तु, तेषां पदानां पर्यायपदानि पाठेषु सन्ति, तानि चित्वा निर्देशानुसारं पदरञ्जन्यां लिखन्तु —

वामतः दक्षिणम्

(१) जन्म (त्रीणि अक्षराणि)
(२) मातः (अक्षरद्वयम्)
(३) सत्यम् (अक्षरद्वयम्)
(४) अपि (एकम् अक्षरम्)
(५) ओषधीनाम् (त्रीणि अक्षराणि)
(६) तदर्थम् (अक्षरद्वयम्)
(७) कस्मिन् समये (अक्षरद्वयम्)

उपरिष्टात् अधः

(१) उन्नतिः (त्रीणि अक्षराणि)
(२) समाप्तम् (चत्वारि अक्षराणि)
(३) गगनस्य (चत्वारि अक्षराणि)
(४) बुद्धिमती (त्रीणि अक्षराणि)
(५) सकलम् (अक्षरद्वयम्)
(६) ततः परम् (चत्वारि अक्षराणि)
(८) किल (अक्षरद्वयम्)

ANSWER उत्तर

Each clue is answered with the word from the lesson that has the same meaning; the bracketed split (e.g. उ | त्प | त्तिः) shows how the word fills the boxes.

हिन्दी: प्रत्येक संकेत का उत्तर पाठ में आया हुआ समानार्थी शब्द है ।

१ → **उत्पत्तिः**
जन्म · birth/origin — given in the book (उ | त्प | त्तिः)
p. 96–97 — "आकाशस्य उत्पत्तिः अभवत् ।"

२ → **अम्ब**
मातः · O mother (अ | म्ब)
p. 98 (word table) — "अम्ब ! = भोः मातः !"

३ → **आम्**
सत्यम् · yes/true (two boxes in the book; its first box आ is shared with आकाशस्य)
p. 97 — "आम्, अतः तेषामपि उत्पत्तिं जानातु ।"

NCERT Archive

४ → **च**
अपि · and/also (one box)
p. 96–97 — used throughout, e.g. “प्राणिनः कीटाः च”

५ → **सस्यानाम्**
ओषधीनाम् · of crops/herbs (स | स्या | नाम्)
p. 97 — “ओषधीनां सस्यानां वृक्षादीनां च”

६ → **अतः**
तदर्थम् · therefore (अ | तः)
p. 98 (word table) — “तदर्थम् = अतः”

७ → **कदा**
कस्मिन् समये · when (क | दा)
p. 97 — “पृथिवी कदा उत्पन्ना ?”

१ ↓ **उत्कर्षः**
उन्नतिः · progress/uplift — given in the book (उ | त्क | र्षः)
p. 98 — “जीवनस्य अपि उत्कर्षः भवति ।”

२ ↓ **अ _ _ _** (not fixed — see note)
समाप्तम् · four boxes; the first box अ is shared with अम्ब (2 →)

३ ↓ **आकाशस्य**
गगनस्य · of the sky (आ | का | श | स्य)
p. 96 — “ब्रह्मणः आकाशस्य उत्पत्तिः अभवत् ।”

४ ↓ **चतुरा**
बुद्धिमती · clever (च | तु | रा); first box च is shared with ४ →
p. 98 — “मम पुत्री बहु चतुरा अस्ति ।”

५ ↓ **सर्वम्**
सकलम् · everything/all (स | र्वम्); first box स is shared with ५ →
p. 97 — “भूमौ सर्वमपि आगतम् एव ।”

६ ↓ **अनन्तरम्**
ततः परम् · afterwards (अ | न | न्त | रम्); first box अ is shared with ६ → (अतः)
p. 97 — “अनन्तरम् ?”

८ ↓ **खलु**
किल · indeed (ख | लु)
p. 97 — “जलम् आहारः वायुः च अस्ति चेत् पर्याप्तं खलु !”

NCERT Archive

Please check against your teacher's key: (1) for 2 ↓ (समाप्तम्, four boxes, starting with अ) no matching synonym of that length could be identified in the lesson text, so it is left open rather than guessed; (2) in the printed grid, 5 → सस्यानाम् and 4 ↓ चतुरा do not agree at their shared box (row 5, column 6: नाम् vs रा), and 3 ↓ आकाशस्य ends in स्य where 5 → has स्या. The clue-wise answers above are the lesson words that match each clue's meaning.

हिन्दी: २↓ (समाप्तम्, चार खाने, अ से आरम्भ) के लिए पाठ में उपयुक्त पर्याय नहीं मिला, इसलिए अनुमान नहीं लगाया गया । साथ ही छपी हुई जाली में ५→ और ४↓ का साझा खाना मेल नहीं खाता; ऊपर के उत्तर संकेतों के अर्थ के अनुसार पाठ के शब्द हैं ।

QUESTION 6 प्रश्न 6

६. उदाहरणानुसारं कः कस्मात् विद्यां प्राप्तवान् इति पूर्णवाक्येन लिखन्तु —

शिष्यः – आचार्यः

(क) शुक्राचार्यः – महादेवः

(ख) पद्मपादः – शङ्करचार्यः

(ग) विवेकानन्दः – रामकृष्णः

(घ) रामः – वसिष्ठः

(घ) भीष्मः – परशुरामः

(ङ) चन्द्रगुप्तः – चाणक्यः

(च) अर्जुनः – द्रोणाचार्यः

ANSWER उत्तर

(क) शुक्राचार्यः महादेवात् विद्यां प्राप्तवान् ।

Shukracharya received knowledge from Mahadeva (Shiva) — given in the book as the example.

हिन्दी: शुक्राचार्य ने महादेव से विद्या प्राप्त की ।

p. 101–102

(ख) पद्मपादः शङ्कराचार्यात् विद्यां प्राप्तवान् ।

Padmapada received knowledge from Shankaracharya.

हिन्दी: पद्मपाद ने शङ्कराचार्य से विद्या प्राप्त की ।

p. 101–102

(ग) विवेकानन्दः रामकृष्णात् विद्यां प्राप्तवान् ।

Vivekananda received knowledge from Ramakrishna.

हिन्दी: विवेकानन्द ने रामकृष्ण से विद्या प्राप्त की ।

p. 101–102

NCERT Archive

(घ) रामः वसिष्ठात् विद्यां प्राप्तवान् ।

Rama received knowledge from Vasishtha.

हिन्दी: राम ने वसिष्ठ से विद्या प्राप्त की ।

p. 101–102

(घ) भीष्मः परशुरामात् विद्यां प्राप्तवान् ।

Bhishma received knowledge from Parashurama.

हिन्दी: भीष्म ने परशुराम से विद्या प्राप्त की ।

p. 101–102

(ङ) चन्द्रगुप्तः चाणक्यात् विद्यां प्राप्तवान् ।

Chandragupta received knowledge from Chanakya.

हिन्दी: चन्द्रगुप्त ने चाणक्य से विद्या प्राप्त की ।

p. 101–102

(च) अर्जुनः द्रोणाचार्यात् विद्यां प्राप्तवान् ।

Arjuna received knowledge from Dronacharya.

हिन्दी: अर्जुन ने द्रोणाचार्य से विद्या प्राप्त की ।

p. 101–102

The book prints the label (घ) twice (रामः – वसिष्ठः on p. 101 and भीष्मः – परशुरामः on p. 102); both are answered above in the printed order. The word for the teacher (आचार्यः) is put in the fifth case (पञ्चमी) because it answers “from whom?”.

हिन्दी: पुस्तक में (घ) दो बार छपा है; दोनों के उत्तर छपे क्रम में दिए गए हैं । आचार्य का शब्द पञ्चमी विभक्ति में आता है (“किससे?”) ।

NCERT Archive

QUESTION 7 प्रश्न 7

७. अधः प्रदत्तानि वाक्यानि पठित्वा मातृभाषया, प्रान्तीयभाषया आङ्ग्लभाषया वा अनुवादं कुर्वन्तु —

(क) राधा नगरात् आगच्छति ।

(ख) विनयः वृक्षात् पुष्पाणि चिनोति ।

(ग) सन्दीपः कार्यालयात् गृहं गतवान् ।

(घ) भगिनी दूरात् वाहनं पश्यति ।

(ङ) महेशः शालायाः गृहम् आगतवान् ।

(च) बालः कपाटिकायाः धनं स्वीकरोति ।

ANSWER उत्तर

(क) राधा नगरात् आगच्छति ।

Radha comes from the city.

हिन्दी: राधा नगर से आती है ।

(ख) विनयः वृक्षात् पुष्पाणि चिनोति ।

Vinay picks flowers from the tree.

हिन्दी: विनय पेड़ से फूल चुनता है ।

(ग) सन्दीपः कार्यालयात् गृहं गतवान् ।

Sandeep went home from the office.

हिन्दी: सन्दीप कार्यालय से घर गया ।

(घ) भगिनी दूरात् वाहनं पश्यति ।

The sister sees a vehicle from afar.

हिन्दी: बहन दूर से वाहन देखती है ।

(ङ) महेशः शालायाः गृहम् आगतवान् ।

Mahesh came home from school.

हिन्दी: महेश पाठशाला (स्कूल) से घर आया ।

(च) बालः कपाटिकायाः धनं स्वीकरोति ।

The boy takes the money from the cupboard.

हिन्दी: बालक अलमारी से धन लेता है ।

NCERT Archive

Translations are given in English and Hindi; students may also write them in their own mother tongue or regional language. In every sentence the word ending in -ात् / -आयाः means “from”.
हिन्दी: अनुवाद अंग्रेज़ी और हिन्दी में दिए हैं; विद्यार्थी मातृभाषा/प्रान्तीय भाषा में भी लिख सकते हैं । -ात् / -आयाः वाले पद का अर्थ “से” है ।

PR

CLASS 8 SANSKRIT · DEEPAKAM · CHAPTER 9

परियोजनाकार्यम्

Solutions · 5 questions · समाधान · ५ प्रश्न

QUESTION 1 प्रश्न 1

१. भारतस्य गणितज्ञानां प्राचीनविज्ञानिनां खगोलविज्ञानिनां चित्राणि सङ्गृह्य अधः तेषां नामानि लिखित्वा एकं भित्तिपत्रं कुर्वन्तु ।

ANSWER उत्तर

How to do it: collect pictures, paste them on a chart, write each name below its picture and display the chart on the wall. Model names:

वर्गः	नामानि
गणितज्ञाः mathematicians	आर्यभटः, ब्रह्मगुप्तः, भास्कराचार्यः
खगोलविज्ञानिनः astronomers	आर्यभटः, वराहमिहिरः, ब्रह्मगुप्तः
प्राचीनविज्ञानिनः ancient scientists	कणादः, चरकः, सुश्रुतः

Kanada — atomic theory (Vaisheshika); Charaka — medicine; Sushruta — surgery. Students may add other names.
हिन्दी: चित्र इकट्ठे करके चार्ट पर चिपकाएँ, नीचे नाम लिखें और भित्तिपत्र कक्षा में लगाएँ । कणाद — परमाणुवाद; चरक — चिकित्सा; सुश्रुत — शल्यचिकित्सा ।

NCERT Archive

QUESTION 2 प्रश्न 2

२. प्राचीनभारतस्य राज्यानां नामानि, तेषाम् आधुनिकनामानि च लिखन्तु ।

यथा – इन्द्रप्रस्थः — देहली, कर्णपुरम् — कानपुर

ANSWER उत्तर

प्राचीननाम	आधुनिकनाम
इन्द्रप्रस्थः	देहली (दिल्ली) (यथा)
कर्णपुरम्	कानपुर (यथा)
पाटलिपुत्रम्	पटना
काशी	वाराणसी
प्रयागः	प्रयागराज
उज्जयिनी	उज्जैन
कान्यकुब्जः	कन्नौज
मगधः	बिहार का क्षेत्र
कलिङ्गः	ओडिशा का क्षेत्र
कामरूपः	असम

The first two rows are the book's examples; the others are a model list (ancient name → present-day place). Students may add more.

हिन्दी: पहली दो पंक्तियाँ पुस्तक के उदाहरण हैं; शेष नमूना-सूची है (प्राचीन नाम → आधुनिक स्थान) ।

NCERT Archive

QUESTION 3 प्रश्न 3

३. मातृभाषायां प्रान्तीयभाषायां वा पदरञ्जन्याः (SUDOKU) निर्माणं कुर्वन्तु ।

ANSWER उत्तर

Model 4 × 4 puzzle using the four letters अ, इ, उ, ए: every row, every column and each 2 × 2 box must contain each letter exactly once. This puzzle has exactly one solution. Students make their own with letters/words of their mother tongue or regional language.

पदरञ्जनी (puzzle)

अ		उ	
	ए		
इ			उ
	उ	इ	

समाधानम् (solution)

अ	इ	उ	ए
उ	ए	अ	इ
इ	अ	ए	उ
ए	उ	इ	अ

हिन्दी: चार अक्षरों (अ, इ, उ, ए) से बनी नमूना पहेली — हर पंक्ति, हर स्तम्भ और हर 2 × 2 खाने में प्रत्येक अक्षर एक बार आए । विद्यार्थी अपनी मातृभाषा/प्रान्तीय भाषा के अक्षरों से अपनी पहेली बनाएँ ।

QUESTION 4 प्रश्न 4

४. कक्षायां संस्कृतस्य वस्तुप्रदर्शिन्याः आयोजनं कुर्वन्तु ।

ANSWER उत्तर

चरणाः

Steps for the Sanskrit exhibition

1. Each student brings an object or picture (e.g. पुस्तकम्, लेखनी, दीपः, पुष्पम्, फलम्, घटः).
2. Write its Sanskrit name on a card and place it beside the object.
3. Write one simple Sanskrit sentence about it, e.g. “एतत् पुस्तकम् अस्ति ।”
4. Arrange the objects in class and let visitors read the names aloud.

हिन्दी: प्रत्येक विद्यार्थी वस्तु/चित्र लाए, उसका संस्कृत नाम कार्ड पर लिखकर रखे, एक सरल संस्कृत वाक्य लिखे और कक्षा में प्रदर्शनी सजाए ।

NCERT Archive

QUESTION 5 प्रश्न 5

५. भवतः अथवा परिवारजनानां जन्मदिनोत्सवे न्यूनाति-न्यूनम् एकस्य वृक्षस्य आरोपणं कुर्वन्तु । प्रतिदिनं जलेन सिञ्चन्तु ।

ANSWER उत्तर

चरणाः

Plant a tree on a birthday and water it daily

1. Plant at least one sapling on your birthday or a family member's birthday.
2. Water it every day and look after it as it grows.
3. In Sanskrit: "अहं वृक्षम् आरोपयामि । प्रतिदिनं जलेन सिञ्चामि ।"

(The lesson's theme — plants and crops give us food: "अन्नाद् भवन्ति भूतानि".)

हिन्दी: जन्मदिन पर कम से कम एक पौधा लगाएँ और प्रतिदिन जल से सींचें ।

NCERT Archive